

BRUXELLES-CAPITALE

ASSEMBLEE REUNIE
DE LA COMMISSION
COMMUNAUTAIRE
COMMUNE

SESSION ORDINAIRE 2002-2003

15 JUILLET 2003

PROPOSITION D'ORDONNANCE

**modifiant la loi du 8 juillet 1976 organique
des centres publics d'aide sociale
en vue de rendre publiques
les séances du
Conseil de l'aide
social**

(déposée par Mme Dominique BRAECKMAN (F)
et M. Bernard IDE (F))

Développements

Le centre public d'aide sociale – qui deviendra « d'action sociale » à partir d'avril 2004 ⁽¹⁾ – d'une commune a pour mission d'assurer aux personnes et aux familles résidant dans le ressort du centre ou à celles qui lui sont confiées ⁽²⁾, l'aide due par la collectivité. La loi ⁽³⁾ précise que cette aide peut être palliative, curative, ou encore préventive. Elle peut être d'ordre matériel, social, médical, médico-social ou psychologique.

(1) Loi du 7 janvier 2002 modifiant la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale en vue de modifier la dénomination des centres publics d'aide sociale, qui entrera en vigueur le 1er mars 2004.

(2) Cf. registre d'attente, code 207.

(3) Articles 57 et suivants de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale.

BRUSSEL-HOOFDSTAD

VERENIGDE VERGADERING
VAN DE
GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

GEWONE ZITTING 2002-2003

15 JULI 2003

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**houdende wijziging van de organieke wet
van 8 juli 1976 betreffende de openbare
centra voor maatschappelijk welzijn
om de vergaderingen van de Raad
voor maatschappelijk welzijn
openbaar te maken**

(ingediend door mevrouw Dominique BRAECKMAN (F)
en de heer Bernard IDE (F))

Toelichting

Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn – dat vanaf april 2004 in het Frans « *centre public d'action sociale* » zal worden genoemd – van een gemeente heeft tot taak aan personen en gezinnen die in het ambtsgebied van het centrum wonen of aan de zorg van het centrum toevertrouwd zijn, de dienstverlening te verzekeren waartoe de gemeenschap gehouden is. De wet ⁽³⁾ bepaalt dat die dienstverlening lenigend, curatief of preventief kan zijn. Zij kan van materiële, sociale, geneeskundige, sociaal-geneeskundige of psychologische aard zijn.

(1) Wet van 7 januari 2002 tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn met het oog op een wijziging van de Franse benaming van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, die op 1 maart 2004 in werking zal treden.

(2) Zie wachtregister, code 207.

(3) Artikel 57 en volgende van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Un CPAS peut mettre sur pied et organiser, seul ou avec d'autres CPAS ou organismes, des services et des établissements qui contribuent à assurer cette mission de la façon la plus adaptée. Ainsi, un CPAS peut-il proposer un service de médiation de dettes à la population, un service d'aides familiales, un service d'accueillantes d'enfants encadrées, ... autant de services ou établissements accessibles à l'ensemble de la population locale et non pas réservés aux seuls usagers de l'aide sociale.

Dans ce contexte, force est de constater que les CPAS se sont vu confier ces dernières années dans le chef des niveaux de pouvoir supérieur – comme la région ou le gouvernement fédéral – des missions nouvelles à exercer au niveau local, telle que l'aide « énergie », l'aide au surendettement, la mise en place du dispositif des titres-services, etc.

Le centre public d'aide sociale d'une commune constitue dès lors un acteur de plus en plus important de la politique sociale menée au sein d'une commune.

Les habitants doivent pouvoir être informés – voire mieux participer – à l'élaboration et à la mise en œuvre de la politique sociale au sein de leur commune, à l'instar de ce qu'ils peuvent faire au niveau communal, en s'intéressant à l'élaboration et à la mise en œuvre des politiques urbanistique, d'environnement, de santé, d'enseignement. La population, informée de l'ordre du jour du conseil communal, peut en effet assister aux séances ainsi qu'y exercer son droit d'interpellation, du moins dans les communes où ce droit lui est ouvert.

Rien de tel au sein de l'organe de gestion du CPAS, le conseil de l'aide sociale, pour lequel l'article 31 de la loi organique impose le huis clos. Le législateur voulait préserver le caractère privé, et donc secret, de certaines décisions d'aide sociale individuelle, comme l'octroi, le refus ou la suspension du revenu d'intégration et de l'aide sociale. Accessoirement, il voulait éviter l'éventuel effet déplaisant de polémiques rendues publiques au sujet de décisions à caractère social.

La « publicité » de l'action du CPAS existe déjà bel et bien, mais au niveau du conseil communal, puisque se déroule chaque année, publiquement, la discussion sur la politique générale du CPAS lors de l'adoption du budget du CPAS précédée d'une note de politique générale présentée par son président et commentée par lui. De plus, depuis 2001 ⁽⁴⁾, un programme pluriannuel de politique générale est établi en début de mandature par le conseil de l'aide so-

Een OCMW kan, alleen of in samenwerking met andere OCMW's of organen, diensten en instellingen oprichten die ertoe bijdragen om die taak op de meest gepaste wijze te vervullen. Een OCMW kan de bevolking bijvoorbeeld schuldbemiddeling, gezinshulp, kinderopvang, ... aanbieden, verwijzen naar diensten of instellingen waarop de gehele plaatselijke bevolking een beroep kan doen en die niet louter voorbehouden zijn voor degenen die maatschappelijke hulp ontvangen.

Daarop gelet kan alleen maar vastgesteld worden dat de OCMW's de afgelopen jaren van hogere gezagsniveaus – zoals het Gewest of de federale regering – nieuwe taken hebben gekregen die op plaatselijk niveau moeten worden uitgevoerd, zoals de bijstand voor energie, de hulp aan mensen die diep in de schulden zitten, de invoering van de dienstencheques, enz.

Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van een gemeente neemt dus een steeds belangrijker plaats in het kader van het welzijnsbeleid van een gemeente in.

De bewoners moeten kunnen worden ingelicht over – zelfs beter kunnen meewerken aan – de vaststelling en de uitvoering van het welzijnsbeleid in hun gemeente, zoals zij dat op gemeentelijk vlak ook kunnen doen wat betreft de vaststelling en de uitvoering van het beleid voor ruimtelijke ordening, milieu, gezondheid, onderwijs. De bevolking, die op de hoogte wordt gebracht van de agenda van de gemeenteraad, kan de vergaderingen immers bijwonen en er haar interpellatierecht uitoefenen, tenminste in de gemeenten waar dat recht bestaat.

Dat is echter niet het geval in het beheersorgaan van het OCMW, de raad voor maatschappelijk welzijn. Artikel 31 van de organieke wet bepaalt immers dat de vergaderingen met gesloten deuren gehouden worden. De wetgever wilde bepaalde beslissingen inzake individuele maatschappelijke dienstverlening uit de openbaarheid houden, met andere woorden geheimhouden, zoals de toekenning, de weigering of intrekking van het leefloon en de maatschappelijke dienstverlening. Bovendien wilde de wetgever het mogelijk onaangename effect van openbaar gemaakte polemieken over maatschappelijke beslissingen vermijden.

Hetgeen het OCMW doet, wordt al bekendgemaakt, zij het dan wel in de gemeenteraad. Elk jaar wordt het algemeen beleid van het OCMW er immers openbaar besproken tijdens de goedkeuring van de begroting van het OCMW, waarbij de voorzitter voorafgaandelijk een algemene beleidsnota voorstelt en toelicht. Bovendien wordt er sinds 2001 ⁽⁴⁾ en meerjarig beleidsprogramma opgesteld wanneer de raad voor maatschappelijk welzijn zijn man-

(4) Ordonnance du 7 mars 2002 instaurant un programme de politique générale dans les centres publics d'aide sociale.

(4) Ordonnantie van 7 maart 2002 tot invoering van een beleidsprogramma in de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

ciale, présenté pour avis au comité de concertation Commune-CPAS et présenté au conseil communal.

Néanmoins, ces discussions en conseil communal se focalisent souvent sur le seul aspect de l'intervention de la commune à l'égard du CPAS (dotation communale visant à combler le déficit au budget) et non pas sur les enjeux de la politique sociale à mener par le CPAS.

L'enjeu de la présente proposition est double : d'une part, renforcer la participation et l'information des citoyens à la vie sociale, locale et d'autre part, rendre la gestion de l'institution locale, ici le centre public d'aide sociale, plus transparente aux citoyens. Cette participation devra s'exercer au conseil de l'aide sociale et non pas, de façon indirecte comme aujourd'hui, au conseil communal.

Aujourd'hui, la loi oblige des membres du conseil de l'aide sociale au secret professionnel. Si cette obligation se comprend s'agissant des décisions citant des cas individuels ou permettant de reconnaître ou d'identifier des dossiers individuels, il convient que le CPAS puisse faire connaître des décisions d'intérêt collectif telles que ses réalisations, ses actions ou ses projets. Le CPAS doit, en outre, veiller à assurer une certaine publicité de son administration ⁽⁵⁾.

Dans de nombreux cas, le conseil prend des décisions dans le cadre des missions sociales dévolues au CPAS, méritant que les séances soient publiques, comme les budgets et modifications budgétaires, comptes, aliénations, acquisitions de biens immobiliers ou de droits réels, *leasings*, emprunts, acceptations de dons et legs, marchés publics, créations de services ou d'établissements, associations fondées sur les articles 119, 122, 131 et 132 de la loi organique, ... Il s'agit donc de matières qui ne relèvent pas directement de cas privés, mais bien d'une politique générale d'action sociale locale.

Selon la réforme proposée, les réunions du conseil de l'aide sociale doivent – en principe – être publiques, sauf dans les cas déterminés par la présente proposition d'ordonnance. Ainsi les discussions ayant trait aux questions relatives aux personnes (engagement et révocation de personnel, octroi et remboursement de l'aide sociale, ...), ne seront pas tenues en public.

(5) Ordonnance du 26 juin 1997 relative à la publicité de l'administration.

daat aanvangt. Dat programma wordt aan het overlegcomité gemeente-OCMW om advies voorgelegd en aan de gemeenteraad bezorgd.

Toch spitsen die besprekingen in de gemeenteraad zich vaak uitsluitend toe op wat de gemeente voor het OCMW kan doen (dotatie van de gemeente ter dekking van het begrotingstekort) en niet op de inhoud van het welzijnsbeleid dat het OCMW dient te voeren.

Dit voorstel wordt om twee redenen ingediend : enerzijds, om de burgers ertoe aan te zetten meer deel te nemen aan en beter ingelicht te worden over wat er in hun gemeente gebeurt, *in casu* op het vlak van het welzijnsbeleid en, anderzijds, om het beheer van de plaatselijke instelling – in dit geval, van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn – transparanter te maken voor de burgers. De burgers moeten rechtstreeks inspraak krijgen in de raad voor maatschappelijk welzijn en niet indirect, zoals nu, via de gemeenteraad.

Nu verplicht de wet de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn tot geheimhouding. Hoewel die verplichting begrijpelijkerwijze geldt voor beslissingen over individuele gevallen of beslissingen waarmee individuele dossiers herkend of geïdentificeerd kunnen worden, is het belangrijk dat het OCMW beslissingen van algemeen belang wel openbaar kan maken, zoals zijn verwezenlijkingen, acties of projecten. Het OCMW moet bovendien zorgen voor een zekere openbaarheid van zijn bestuur ⁽⁵⁾.

In veel gevallen neemt de raad beslissingen in het kader van de maatschappelijke taken die aan het OCMW zijn opgedragen, zoals de begrotingen en wijzigingen ervan, rekeningen, eigendomsoverdracht, verwerving van onroerende goederen of zakelijke rechten, leasingovereenkomsten, leningen, aanvaarding van schenkingen en legaten, overheidsopdrachten, oprichting van diensten of instellingen, oprichting van verenigingen krachtens artikel 119, 122, 131 en 132 van de organieke wet, ... De vergaderingen hieromtrent zouden openbaar moeten zijn. Het gaat namelijk om aangelegenheden die niet rechtstreeks privégevallen betreffen, maar die veeleer verband houden met een algemeen beleid inzake plaatselijk maatschappelijk welzijn.

Volgens de voorgestelde hervorming, dienen de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn – in principe – openbaar te zijn, behalve in de gevallen die in dit voorstel van ordonnantie bepaald worden. Besprekingen van persoonsgebonden aangelegenheden (aanwerving en ontslag van personeel, toekenning en terugbetaling van maatschappelijke dienstverlening, ...) zullen niet openbaar zijn.

(5) Ordonnantie van 26 juni 1997 betreffende de openbaarheid van bestuur.

La publicité par affichage ou par d'autres moyens de l'annonce et de l'ordre du jour des réunions du conseil est instaurée dans les mêmes délais que ceux prévus pour les conseillers.

L'accès au public ne vise que les réunions du conseil : le huis clos reste la règle pour les réunions du bureau permanent, des comités de gestion des établissements et des comités spéciaux, dont celui de l'aide sociale où se prennent généralement, sauf contestations, les décisions relevant de l'aide sociale individuelle.

Il est à noter que la Communauté flamande a pris le 5 juillet 2002 un décret modifiant la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale en ce qui concerne la publicité des réunions. En Région wallonne, une proposition de décret allant dans le même sens a également été déposée.

La question du lieu de ces réunions n'est pas traitée par la présente ordonnance. Il s'agit en effet de laisser au CPAS le soin de définir la salle la plus appropriée. A défaut d'un tel emplacement disponible, en accord avec la commune, la salle du conseil communal pourrait être mise à disposition.

Er wordt bepaald dat de plaats, de dag, het tijdstip en de agenda van de vergaderingen van de raad door middel van een aanplakbiljet of andere middelen openbaar worden gemaakt binnen dezelfde termijn als de kennisgeving aan de raadsleden.

Alleen de vergaderingen van de raad zijn toegankelijk voor het publiek : de vergaderingen van het vast bureau, de beheercomités van de instellingen en de bijzondere comités, waaronder het bijzonder comité voor sociale bijstand, die doorgaans, behoudens betwisting, beslissen over individuele maatschappelijke hulpverlening, worden nog altijd met gesloten deuren gehouden.

Er zij op gewezen dat de Vlaamse Gemeenschap op 5 juli 2002 een decreet heeft goedgekeurd dat de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn wijzigt voor wat betreft de openbaarheid van de vergaderingen. In het Waalse Gewest is een vergelijkbaar voorstel van decreet ingediend.

De vraag waar die vergaderingen gehouden dienen te worden, wordt in deze ordonnantie niet behandeld. Het is namelijk de bedoeling het OCMW zelf te laten beslissen welke zaal het meest geschikt is. Bij gebrek aan een beschikbare geschikte ruimte en na instemming van de gemeente, kan de zaal van de gemeenteraad ter beschikking worden gesteld.

Commentaires des articles

Article 2

Cet article instaure la publicité des réunions du conseil de l'aide sociale comme règle générale. Cette publicité s'appliquera toujours aux discussions budgétaires. Par contre, il est laissé la possibilité aux deux tiers des membres du conseil de décider que la réunion se tiendra à huis clos si la protection de l'ordre public le justifie.

De même, les points qui traitent de personnes tels que les discussions relatives à l'octroi, le retrait ou le refus de l'aide sociale ou les discussions relatives au personnel du CPAS ne seront pas traités en public.

Le dernier alinéa instaure la publicité de l'annonce des réunions du conseil dans les mêmes délais que ceux prévus pour les conseillers.

Article 3

Tenant compte de la publicité des séances du conseil prévue au précédent article, l'obligation de secret imposée aux membres du conseil par la loi organique, ne peut être maintenue qu'à l'égard des réunions tenues à huis clos.

Dominique BRAECKMAN (F)
Bernard IDE (F)

Commentaar bij de artikelen

Artikel 2

Dit artikel schrijft als algemene regel voor dat de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn openbaar zijn. Die openbaarheid geldt altijd voor de begrotingsbesprekingen. Het is daarentegen mogelijk dat een tweederde meerderheid van de raadsleden beslist dat de vergadering met gesloten deuren wordt gehouden als het behoud van de openbare orde dat rechtvaardigt.

Punten die personen betreffen, zoals besprekingen van de toekenning, de intrekking of de weigering van maatschappelijke steun of besprekingen over het personeel van het OCMW, zullen evenmin openbaar behandeld worden.

Het laatste lid schrijft voor dat de plaats, de dag en het tijdstip van de vergaderingen van de raad moeten worden bekendgemaakt binnen dezelfde termijn als die voor de raadsleden.

Artikel 3

Rekening houdend met de openbaarheid van de vergaderingen van de raad als bepaald in het voorgaande artikel, kan de verplichting tot geheimhouding waartoe de organieke wet de leden van de raad verplicht, alleen behouden worden voor de vergaderingen met gesloten deuren.

PROPOSITION D'ORDONNANCE

**modifiant la loi du 8 juillet 1976 organique
des centres publics d'aide sociale
en vue de rendre publiques
les séances du
Conseil de l'aide
social**

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 135 de la Constitution.

Article 2

L'article 31 de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale est remplacé par la disposition suivante :

« Article 31. Les réunions du conseil de l'aide sociale sont publiques.

A l'exception des discussions budgétaires, le conseil peut, à la majorité des deux tiers des membres présents, dans l'intérêt de l'ordre public et pour cause de graves objections à la publicité, décider que la réunion ne sera pas publique.

La réunion n'est pas publique lorsqu'il s'agit de personnes. Dès qu'un tel point est à l'ordre du jour, le président ordonne sur le champ qu'il soit traité à huis clos.

Sauf en matière disciplinaire, la séance à huis clos ne peut avoir lieu qu'après la séance publique. Lorsqu'il appert au cours de la réunion publique que le traitement d'un point doit être poursuivi à huis clos, ce point sera traité après la clôture de la séance publique.

Les lieu, jour, heure et ordre du jour des réunions du conseil de l'aide sociale sont portés à la connaissance du public par voie d'affichage ou par tout autre mode de publication déterminé par le conseil, dans les mêmes délais que ceux visés aux articles 29 et 30. ».

Article 3

A l'alinéa 2 de l'article 36 de la même loi, les mots « réunions du conseil » sont remplacés par les mots « réunions du conseil à huis clos ».

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**houdende wijziging van de organieke wet
van 8 juli 1976 betreffende de openbare
centra voor maatschappelijk welzijn
om de vergaderingen van de Raad
voor maatschappelijk welzijn
openbaar te maken**

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 135 van de Grondwet.

Artikel 2

Artikel 31 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Artikel 31. De vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn zijn openbaar.

Met uitzondering van de begrotingsbesprekingen kan de raad, met een tweederde meerderheid van de aanwezige leden, in het belang van de openbare orde en op grond van ernstige bezwaren tegen de openbaarheid, beslissen dat de vergadering niet openbaar is.

De vergadering is niet openbaar als het om personen gaat. Zodra een dergelijk punt aan de orde is, beveelt de voorzitter terstond de behandeling in besloten vergadering.

Behalve voor disciplinaire aangelegenheden, kan de besloten vergadering slechts plaatsvinden na de openbare vergadering. Wanneer tijdens de openbare vergadering blijkt dat de behandeling van een punt in besloten vergadering moet worden voortgezet, wordt dit punt behandeld na het sluiten van de openbare vergadering.

De plaats, de dag, het tijdstip en de agenda van de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn worden aan het publiek bekendgemaakt middels een aanplakbiljet of enige andere vorm van bekendmaking vastgelegd door de raad, binnen dezelfde termijnen als die bepaald in artikel 29 en 30. ».

Artikel 3

In het tweede lid van artikel 36 van dezelfde wet, worden de woorden « vergaderingen van de raad » vervangen door de woorden « besloten vergaderingen van de raad ».

Article 4

La présente ordonnance entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Dominique BRAECKMAN (F)
Bernard IDE (F)

Artikel 4

Deze ordonnantie treedt in werking op de dag waarop zij wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

